

nemogućnosti da se s Tobom sjedinim u nebu, budem s Tobom sjedinjena na zemlji u patnjama» (ŽIVOT, od bl. Rajmunda, II, pogl. 6).

Zaključak: Briga oko obnove Crkve mora biti postavljena u atmosferu nadnaravi, jer za Boga se ne može raditi bez njega. U primjenjivanju sredstava misterija spasenja moramo se najprije osloniti na Božju pomoć, jer bez njega ne možemo ništa učiniti (Iv 15, 5). Prema tome istinski reformatori Crkve neće očekivati puno uspjeha od naravnih sredstava apostolata kao što su komunikaciona sredstva, briljantni nastupi, fanfarska veličina, taština »slavnog imena«, kult ličnosti itd. Izgleda da i u krugovima vjernika ponekad nastupa ta zaraza kulta ličnosti, jer im i katolička štampa nameće neke idole, pa bili oni i kardinali, kao da su proroci i iznad Pape, zaboravljajući pri tome da je primat u Papi, i da nije toliko važan koji sadi, niti koji zalijeva, koliko je važan Bog koji čini da raste (1 Kor 3, 7).

Osim toga, apostolat je zahtjev spasiteljske ljubavi, pa se mora vršiti u znaku unutarnje svetosti kolikogod je moguće. Apostolat je ljubav u pokretu, ali ljubav se ne kreće ako prije nije ljubav, tj. krepost i revnost za Božju stvar, a i Crkva je Božja stvar. Katarina će reći da se đavao ne tjera s đavlom, tj. da se grijeh ne tjera grijehom, nego krepošću i svetošću. Ako je Katarina izvela to čudo spajanja najintenzivnijeg kontemplativnog života s apostolatom ili aktivnom ljubavi, ona je naglasila da tako mora uvijek biti. Prema tome posve je iluzorno raspravljati o apostolatu, o obnovi Crkve, ako se duhovnom odgoju ne dade mjesto koje mu pripada, a to je: PRVO mjesto.

dr J. Kuničić

TEROR U CRKVI ŠUTNJE

Ovih dana, razmišljajući o smrti generala de Gaullea, sjećala sam se svibnja 1968. Činilo se tada, toga frenetičnog mjeseca u Parizu, da je Francuska u rasulu: činilo se da su slomljene sve stare sigurnosti, da je paralizirano sve osim fantazija »nove ljevice«, da vlast leži na pločniku kao krpa. Onda je, kažu, general de Gaulle jednog dana rekao: »Odmor je završen«. I, kao na znak zvona, izišla je na ulice Pariza »stranka straha«, le parti de la peur: stotine i sto-

tine tisuća ljudi stare nacije, golemo mnoštvo koje je do tad šutjelo u strahu i potištenosti. Nikad Pariz nije vidio tako veliku, tako čvrstu povorku. Novinari, promatrači svi-banjske anarhije, osupnuto su gledali to mnoštvo u odlučnu, oslobođenu hod, i pitali su se: pa gdje su ovi ljudi dosad bili?

To mnoštvo građana Pariza, ta »stranka straha«, ta »šutljiva većina« pokazala se u svojoj nerazorivoj snazi netom je General rekao bezumlju i fantaziji jasno i nedvosmisleno: dosta! Dok nije progovorio, dok nije zazvonio svršetak »odmora«, šutljiva većina nije se vidjela i nije se čula. Vidjeli su se samo barjaci anarhije i fantasti pod njima, i čule su se samo njihove krilatice i njihova trabunjanja. »Stranka straha« šutjela je u strahu, u potištenosti, u obeshrabrenosti, šutjela je zato što se bojala da je napuštena i prepuštena valu anarhije. Netom je osjetila da nije tako, netom je shvatila da General ne kani popustiti ni kapitulirati, izišla je na ulice. I val anarhije i fantazije splasnuo je odmah, raspršio se naglo i jadno.

Crkva danas prilično sliča Parizu iz svibnja 1968. Anarhija i fantazija veselo haraju u njoj, vlast je paralizirana, većina vjernika šuti potištena i obeshrabrena, sve je kao u rasulu, a u tom rasulu razni manipulatori zanosno deklamiraju »crkvenu obnovu«, gargarizirajući se Koncilom i više-manje otvoreno proglašujući slaboumnikom ili budalom svakoga tko se ne da od njih manipulirati.

Počelo se s time da se »sve dovelo u pitanje«, pa i to što je Drugi Vatikanski Koncil uopće bio. Ono što je Koncil bio sadržano je u njegovih šesnaest konačnih dokumenata, ali to, kanda, nije najvažnije. Najvažnije, čini se, jest tumačenje tih dokumenata. Vjernici tradicionalnog katolicizma smatrali su dosad da je za tumačenje svih dokumenata crkvenog Učiteljstva kvalificirano samo to isto Učiteljstvo, to jest Papa i biskupi. Ali danas su u tome tumačenju mnogo glasniji pojedini teolozi: Papu, kad upozorava na razna njihova sumnjiva tumačenja, slabo tko sluša, a k tome — više tih katedratikâ veli da i Papu treba »redimenzionirati«. Biskupi pak ili su i sami zaneseni frenezijom novih teologa ili su, mnogo češće, od njih intimidirani, pa se ne usuđuju odlučno nastupiti ni onda kad po savjesti znaju da bi to morali. I tako se teror novih teologa razvija nesmetano, kao šuma zastava anarhije: velim teror, jer već jednom tu stvar treba nazvati pravim imenom.

Taj je teror većinom nasmiješen a ne namršten, ali je svejedno teror; a uostalom, osmijeh mu je ili sarkastičan ili lažan. Taj teror propovijeda ljubav prema svakomu, ali stvarno je pokazuje samo prema svojim istomišljenicima u Crkvi, a izvan Crkve samo prema onima koji ga smatraju velikim i pozitivnim napretkom Crkve. Taj teror propovijeda »dijalog« tako unktuozno i bestidno da je to već ad nauseam, ali »dijalogizira« u Crkvi samo s onima koji ga amenuju, a izvan Crkve samo s onima koji mu povlađuju. Ako mu se netko odupre, doživjet će ili to da će ga ismijati i proglasiti okaminom, olupinom i integristom, ili — mnogo češće — to da će ga jednostavno pokopati šutnjom. Prije su katolici, u nekim zemljama, bili zvani »Crkvom šutnje« zato što im drugi, izvan Crkve, nisu dali govoriti. Danas ti drugi, barem u nekima od tih zemalja, puštaju katolike da govore što hoće. Ono što danas svodi na šutnju golemo mnoštvo katolika nije izvanjska prisila, nego teror u samoj Crkvi: teror »progresističkih« krugova koji su se nametnuli kao jedini koji su Koncil zaista shvatili, kao jedini koji su ga valjani tumačiti.

Ono pak što taj teror »tumači« pod firmom Koncila i »koncilske obnove« zapravo je razaranje katoličke vjere i Katoličke Crkve. Ali reci im to u lice, reci im to jasno i nezavijeno — nasmiješit će ti se sažaljivo, kao budali koja nije podobna »razumjeti«. Dakako, treba »razumjeti«: ne ruše oni vjeru, ne razaraju oni Crkvu, oni samo hoće vjeru »prikazati modernom čovjeku njegovim jezikom«, a Crkvu oni hoće »obnoviti«, »pomladiti«, »vratiti izvorima«. Deklamiraju to do dosade, i čak se naivno (koliko naivno?) čude kad ih »ne razumiješ«, kad ne padaš u zanos pred tim deklamacijama.

»Prikazati kršćansku vjeru modernom čovjeku njegovim jezikom«, čini se da u prvom redu znači: govoriti mutno, nejasno, višeznačno. Već samo isticanje kršćanskoga naziva i zapostavljanje katoličkoga tu mnogo govori. Jer to nisu istovjetni pojmovi: može se biti kršćanin a da se ne bude katolik. Katolicizam znači jednu sasvim preciznu, sasvim određenu interpretaciju kršćanstva: interpretaciju koja se prilično razlikuje od pravoslavne, a još mnogo više od raznih protestantskih interpretacija. »Kršćanin« nije pojam posve jasan i definiran sam po sebi; »katolik« jest, barem je dosad bio. I upravo zato teroristi nove teologije izbjegavaju riječ katolik, a riječ kršćanin ponavljaju ve-

ma često i egzaltirano. Spomeni im katoličku dogmatiku, i mnogi od njih naprosto će ti se narugati. Spomeni im kako je tebe tvoj vjeroučitelj učio da moraš, treba li, i mučeništvo podnijeti ne samo za cjelokupnost katoličke vjere nego i za jednu jedinu katoličku dogmu, i nasmiješit će ti se tugaljivo. Govori im o Bogu Radikalno Drugomu, Stvoritelju, Zakonodavcu i Sucu, pa će ti poručiti — kako je meni jedan od tih terorista poručio — da njima takav Bog »ne treba«. Njima treba Isus Krist, samo i jedino Isus Krist. Vele tako kao u požaru ljubavi, kristuju peanski, ali pitaj ih čisto i bistro: **tko** je Isus Krist? — i odgovorit će ti vijugava magla. Reci im što je tebe tvoj vjeroučitelj učio o Trojstvu, istočnom grijehu, Inkarnaciji i Otkupljenju, i nasmiješit će ti se ezoterički: »Od mene nećete čuti što ste slušali od svoga vjeroučitelja« (ne izmišljam ništa: sve se to meni dogodilo, a onaj koji mi je tako odgovorio jest svećenik kojemu je dana vlast naučavanja vjere u Katoličkoj Crkvi!). Krist, vele, znači »Božje učovječenje«. Ali pitaj ih: mislite li vi time isto što Katolička Crkva vjeruje i naučava o Inkarnaciji Druge Božanske Osobe? — i opet će se zaviti u nasmiješenu maglu. Krist, vele još, znači »totalno oslobođenje čovjeka«. Ali pitaj ih, pitaj ih uporno, traži odgovor jasan i nedvosmislen: oslobođenje **od čega?** — i odgovorit će ti brutalno, ako si toliko uporan da ne odustaješ od pitanja: »To od mene nećete čuti« (i opet velim, ne izmišljam ništa, navodim od riječi do riječi odgovor jednog svećenika (jednog malog barjaktara nove teologije u lijepoj našoj domovini). Reci im zabrinuto: mene su učili, po svetome Pavlu, da je kršćanska vjera uzaludna ako Krist nije uskrsnuo, a dokazom Uskrsnuća Crkva je uvijek smatrala Prazni Grob... — i nasmiješit će ti se zanosno sliježući ramenima nad argumentom Praznoga Groba: »Gospodin je živ!« U nas još nemaju drskosti otvoreno reći — barem ja to još nisam čula — da **fučkaju** na argumenat Praznoga Groba; ali velečasni Jean-Claude Barreau, svećenik pariške nadbiskupije i pisac neoteoloških hitova, to lijepo izjavljuje novinarima: »**Je m'en moque** si le tombeau a été trouvé vide! Le Seigneur est vivant!« Il s'en moque, blago njemu, ali, ako Grob na Golgoti nije nađen prazan, kako spriječiti čovjeku odgojenu na logičko mišljenje da logički do kraja domisli što to zapravo znači da Grob možda i nije nađen prazan? Jer, ako nije nađen prazan, mrtvo tijelo skinuto s križa bilo je u njemu, i bilo

je mrtvo! I, ako je bilo mrtvo i mrtvo u njemu ostalo, onda je i istrunulo kao tijelo svakoga mrtvog čovjeka, i što onda uopće znači Uskrsnuće Gospodina Našega Isusa Krista? Javio se učenicima? Pa i sveci su se javljali vjericima u svome ljudskom liku poslije svoje tjelesne smrti, i nitko nikad nije zato tvrdio da su sveci uskrsnuli u svome proslavljenom tijelu. A uz to, ako su učenici vidjeli Gospodina a Grob se nije našao prazan, tko mi jamči da učenici nisu bili naprosto vizionari, vizionar može vidjeti štošta i kad objektivno ne vidi ništa, Konstantin imperator vidio je i Apolona! Reci im tako, insistiraj na argumentu Praznoga Groba, pa će ti učeno dobaciti da »Uskrsnuće nije puka fizička reanimacija«. Odgovori im da to i sam znaš, spomeni da znaš kako je za viđenje Uskrsnuloga bio i u zoru Uskrsnuća potreban čin vjere a ne samo svjetlost i zdrav očni živac, dodaj da zato u onu zoru na Golgoti Josip Flavije ili Tiberije imperator ne bi bili vidjeli ništa, dok bi Petar ili Ivan bili vidjeli, ali da ipak samo Prazni Grob može jamčiti za istinitost viđenja Petra ili Ivana — i opet će ti samo zapjevati: »Gospodin je živ!« Živ u proslavljenom tijelu sve i ako mu je tijelo skinuto s križa i istrunulo?... Ponovi to tjeskobno, pa će te proglasiti gnjavatorom koji »ne razumije«. A što da razumijem? Da je Logos nelogičan? Da su Grci bili u zabludi kad su izmislili logiku?

Takav su kaos napravili od stare i jasne katoličke dogmatike, tako su sve zatutuljili i zamumuljili — i onda se još čude i jauču što crkvena obnova ni pet godina nakon Koncila nije procvjetala. Ali što može procvjetati na žitkom pijesku neoteoloških elukubracija? »Moderni čovjek«, o kojemu tako uporno i dosadno govore, pun je već i sam magle i nesigurnosti, i zašto bi morao baš trčati i u misteričku neokršćansku maglu — o kojoj mu više ni oni koji ga u nju zovu ne znaju reći čak ni to od čega se ona uopće sastoji? Zatvaranje Boga u rebus, neomanija, kronolatrija, proksimolatrija, klečanje pred svijetom — time se mogu zanositi samo »inženjeri duša« koji su spremni platiti svaku cijenu samo da ostanu ono što žele biti: to jest, upravo »inženjeri duša«! Vladati, vladati po svaku cijenu, pa i po cijenu nazivanja vlasti služenjem svijetu! Manipulirati dušama, uvijek i iznova, pa i po cijenu razaranja katoličke vjere, ako drukčije više ne ide! Tek — svijet je manje glup nego što to misle ti reformatori koji se sad tako užurbano

i zadahtano u njega zaljubiše. Svijet ne nasjeda, nego čini naprosto ono što je svijet uvijek činio: jedan njegov dio ostaje ravnodušan, a drugi njegov dio instrumentalizira tu neoteološku virazu u svoje svrhe, kako je s raznim takvim virazama uvijek i bivalo, od Konstantina ovamo.

Duhovni život, molitva, post, uopće sva sustavnost i strogost religioznog života — sve se to ne da upotrijebiti u eskalaciji »ponovnog osvajanja svijeta« (pod firmom ponovne evangelizacije, dakako), i zato je sve to postalo samo luksus za takozvane integriste. Postu i nemrsu novi se reformatori čak izruguju: na primjer, u jednom žarištu te nove »reforme« sažaljivo su ismijali mladića (akademski naobražena) koji je uljudno odbio ponuđene mu sendviče s mesom, jer je bio utorak, a u njegovoj bosanskoj obitelji, reče mladić, ne mrsi se utorkom već stoljećima, na čast svetomu Anti a za pokoru za grijeh. Ismijaše ga s otrovnom nježnošću, pokroviteljski, biva: nije se još »preodgogio«. Ima i više takvih slučajeva. Post i nemrs, kažu, to je za duhovno neodrasle, to je režim Zakona, a »mi smo od Zakona oslobođeni«. Oslobođeni, jasno, ako ćemo se igrati Marciona, pa uzimati iz Novog Zavjeta samo ono što nam se sviđa, a marljivo brisati šutnjom tvrdu činjenicu da je po Zakonu i te kako postio i molio i hodočastio upravo onaj Isus od kojega sad prave »Verbum bez subjekta i objekta« (André Lacoque dixit), Isus koji je i rekao da ni slovo ni koprčica slova iz Zakona neće proći dok se sve ne ispuni — što se također zdušno prešućuje u kristujućim zanosima današnjim! A glede posebno molitve, duhovnog razmatranja, unutarne discipline duhovnog života — kad o tome govoriš mladim adeptima novih reformatora, dobivaš neodoljiv dojam da zapravo i ne znaju o čemu govoriš. Molitva je njima, čini se, isključivo i samo komunitarna liturgija (ali komunitarna samo između njih, ne s ostalim pukom Božjim: odvajaju se oni posebnjački na tu komunitarnu liturgiju), a kad je riječ o ostalim elementima duhovnog života, djeluju ti neokršćani kao one stare zemljopisne karte nejasnih i netočnih obrisa, u koje stari geografi nisu znali što ucrtati. Katkada su na te puste prostore upisivali siglu H. S. L., hic sunt leones: i danas, katkada, kad vidiš izbliza kakva je duhovna pustoš i divljina u religioznoj intimi tih deklamatora komunitarne mise, moraš se sjetiti i tih triju slova davnih geografa.

Ali oni »idu na pričest«. To je sve što ti kakav duhovnik tih pustih prostora »nove pastorage« znade reći o njima, o tim mladim egzaltadosima koje nitko ne uči moliti: »Pričešćuju mi se pod svakom misom«. Pričešćuju se, dakako, lako se pričesćivati i svaki dan kad se sakramentalna aurikularna ispovijed veselo gurnula u kut. Ne treba, vele, ljude maltretirati tom tridentinskom, juridičkom formom ispovijedi; Bog je dobar, vele, Bog će oprostiti iskrenu pokajanju. Krasno, tek — sve te zanosne deklamacije o Božjem milosrđu djeluju zapravo nemoralno, sve je to stari laksizam u novom ruhu, ponižavanje Boga na mjeru čovjeka, u nesposobnosti i bezvoljnosti da se čovjeka uzdigne k Bogu. Jednu takvu krizu Crkva je već proživjela u XVII stoljeću, bilo ih je i tada mnogo koji su vjerovali da čine čast Božjem milosrđu udarajući na strogost religioznog života, na duh pokore, na »Krista usko uspravnih ruku«: ali vrijeme je pokazalo da nisu oni bili dostojanstvo i snaga Katoličke Crkve.

Spomenuh prije klečanje pred svijetom. To je glasovita izreka Jacquesa Maritaina iz njegove velike knjige *Le Paysan de la Garonne*: »l'agenouillement devant le monde«. Ta knjiga nije u nas prevedena ni do danas; u Italiji uspjelo se izdati njezin prijevod tek dvije godine po objavi izvornika. To prešućivanje velikih katoličkih upozorenja, to nastojanje da se veliki katolički glasovi, što se dižu protiv neoteoloških smutnja i neopastoralnih neodgovornosti, zastru šutnjom što je dulje moguće — to je jedan od znakova koji u ovome manipuliranom crkvenom metežu najviše zabrinjuju. Nije Jacques Maritain jedini koji vidi da se novim »inženjerstvom duša« katolička vjera razara i Katolička Crkva rasipa: Hans Urs von Balthasar (*Cordula oder der Ernstfall*), Louis Bouyer (*La Décomposition du catholicisme*), »Hermas« (*Les Prêtres ont-ils perdu la mémoire?*), André Manaranche (*Franc-parler pour notre temps*), da nabrojim samo nekoliko najnovijih i najlucidnijih upozorenja, kažu to isto. A sva ta imena nisu imena integrističkih okamina, sve su to velika imena moderne katoličke misli, na nekima od tih imena ležao je još jučer odium Svetoga Oficija. I: kad baš ti, kad baš takvi ljudi upozoravaju da egzaltiranost nove teologije razara katoličku vjeru i ponižuje Katoličku Crkvu na klečanje pred svijetom, onda to znači da je situacija skrajnje ozbiljna i opasna, i da je skrajnji čas pozorno poslušati ta visoko kvalificirana kato-

lička upozorenja, da je skrajnji čas upoznati ih s najvećom pomnjom i nad njima se najozbiljnije zamisliti. Ali ne: »inženjeri duša« odlučiše drugačije, udariše tabu na te tekstove, učiniše ih nedostupnima svugdje gdje su mogli; a ako o tim tekstovima uopće nešto govore, kažu sa svojom karakterističnom nasmiješenom tugaljivošću da im je »žao« što su se ta velika i nekad napredna imena dala impresionirati suvišnim strahovima. Jedno je od tih imena kardinal Daniélou, onaj Jean Daniélou kojega su još jučer smatrali dijamantnim vrškom obnove katoličke teologije, a danas ga već proglasiše »posljednjim braniteljem konstantinizma na najvišem nivou«, i pokapaju njegove tekstove šutnjom tvrdom kao molibden, i prešućuju njegove konferencije, prešućuju iznad svega ono najstrahovitije na čemu kardinal Daniélou u posljednje doba najviše insistira: »On ne parle plus de Dieu«, ne govori se više o Bogu! O svemu i svačemu govore neotriumfalisti teološki danas, o svemu i svačemu, a najradije i najviše o onomu što im se čini najkonjunktornijim, ali o Bogu ne! Diže se u svijetu pogubna »teologija smrti Božje«, a neoteolozi katolički ljubezno i upravo lakajski o njoj diskviziraju, i dotjeralo se već dotle da najglasniji, najjači, najžarči glas protiv te luđačke »teologije smrti Božje« nije glas intimidiranih, osamljenih, stupidnim katoličkim snobizmom preziranih katoličkih mislilaca, nego glas Rabbi Abrahama Joshue Heschela! »Rabbi Heschel razara teologiju smrti Božje ognjem Gorućeg Grma«, piše odahnuvši katolički književnik Antonio Barolini, i sam preziran i guran u kut od istih neomanijaka. Rabbi Heschel, u ovoj freneziji samorazaranja što huji historijom, više riječ Vječnoga glasom Ozeje Proroka: »Vi ćete biti Moj ne-narod a Ja ću biti vaš ne-Bog!« Rabbi Heschel ne boji se da će ga itko proglasiti mumijom zato što svim srcem, svom dušom, svom snagom svojom brani transcendentalnost Boga Stvoritelja, Zakonodavca i Suca. Rabbi Heschel zna da je njegov narod četrdeset godina hodao pustinjom noseći baš jednu mumiju, mumiju Josipa od braće prodana; i zna da su veliki Učitelji njegova naroda, pitajući se zašto je baš trebalo tu mumiju nositi pustinjom u hodu živoga puka, odgovarali: zato što je Josip vršio zapovijedi Vječnoga, zato što je obdržavanje zapovijedi Gospodnjih jedina sigurnost za trajanje naroda Božjega u vremenu. To isto znao je i Papa Pio IX: Serva ordinem et ordo servabit te! Ali spomeni danas Rabbi

Heschela, pa će te proglasiti judaizantom, i spomeni Pija IX, pa će te proglasiti integristom i papolatrom. A ipak: kad danas televizija jedne katoličke Italije želi suprotstaviti vjeru u živoga Boga teolozima »smrti Božje«, ne zove Hansa Künga ni Edwarda Schillebeeckxa, nego zove Rabbi Heschela. I ipak: u doba Pija IX, i sve dok je Katolička Crkva integralno stajala u kontinuitetu katoličke tradicije kao u doba Pija IX, Katolička Crkva bila je bogata obraćenicima, i bili su mnogi od njih ljudi velike vrijednosti i velika imena, i uza sva vremenita zla Katoličke Crkve znali su u njoj vidjeti znak živoga Boga dignut među narodima. A danas...

Danas se o Bogu ne govori, danas se kleči pred svijetom, danas se zadahtano trči u Vjetru Historije, danas su oborene brane stare katoličke strogosti, danas se Evanđelje traumatično zove Veselom Viješću, danas je rječnik katoličkih »inženjera duša« sav pun slavlja i veselja, danas se čak tvrdi da »nije toliko važno što o Kristu vjerujemo koliko da smo u Kristu zajedno«, maše se dakle čak veselim zastavama vjerskog pluralizma i subjektivizma (a što je Katolička Crkva izbor vjere po osobnom ćefu uvijek zvala herezom, grčki airesis i ne znači drugo nego izbor — o tome se marljivo šuti, o tome se ne smije govoriti, to će svršiti u mnogi manipulatorski koš sve ako se to i usudiš napisati, sve i ako to napišeš navodeći doslovce Papu Pavla Šestoga) — danas je sve to tako, danas se traži najmanji zajednički nazivnik, mininazivnik, i čak se i o njemu nerado govori što je, pa gle: obraćenja na katolicizam presušila nekako. Naprosto, slušajući nove reformatore, ne znaju ljudi više na što bi se obraćali, postaje pače pitanje i treba li se uopće obraćati. Pierre Debray, obraćenik s ateizma (obratio se u doba prije ovog muteža), spomije karakterističnu zgodu: slušajući jednog svećenika, adepta nove teologije i korifeja nove pastorale, jedan je protestant pitao: »Mon père, da nismo izmijenili uloge? Da nisam ja postao katolik, a vi protestant?« (Dakle, Pierre Debray proglašen je integristom, a arciprogresisti današnji, tako zaokupljeni refabrikacijom vlastitoga ideološkog djevičanstva, gdje bijahu kad je Pierre Debray razgovarao s Mauriceom Thorezom?) Louis Booyer, oratorijanac, obraćenik s protestantizma, veli da katolički modernisti trče danas za otpacima protestantizma. Nešto slično napisao je i Karl Barth, valjda najveći protestantski um poslije Martina Luthera, u jednom od svojih po-

sljednjih tekstova, koji se smatra njegovom duhovnom oporukom. Ali i ta se oporuka Karla Bartha marljivo pokapa šutnjom, a dotle se mladi adepti raznih neoteologa upravo hvale kako su odbacili neke »katoličke natruhe« (na primjer čašćenje Marije i svetaca), i kako su »dosta toga preuzeli iz protestantizma«. Čuju se takva hvalisanja čak i ovdje, u ovoj staroj hrvatskoj provinciji katolicizma, u ovoj zemlji bana Tome Bakača i njegova saborskog govora o tri riječke koje su nam još ostale i koje ćemo dati piti svima koji bi htjeli protestantizam prenijeti k nama. Čuje se to hvalisanje snobovsko, umišljeno, lakajsko, iz usta mladunaca koji nikad nisu ni vidjeli kako uopće izgleda jedan spis Martina Luthera ili Jeana Calvina — ili Karla Bartha!

Obraćanja na katolicizam dakle gotovo presahnula — zašto bi ih i bilo, kad crtači »novog lica Crkve« naprosto brišu sve crte uopće s lica Katoličke Crkve, i prave od toga lica samo mutnu mrlju, u kojoj je nejasno sve, a najprije to što je ona zapravo. Kad se prestane jasno govoriti o Bogu, nikakva jasnoća nije više moguća. Kad se prestane govoriti da je Bog Radikalno Drugi a ipak prisniji čovjeku od njega samoga, kad se zabaci Augustinov »Noverim me noverim Te«, kad se prestane isticati da čovjek u biti pred Bogom stoji sam, da je Bog dimenzija unutarnjega osobnog života, kad se zastru ili i izbrišu katoličke vertikale, kad se Bog svede na horizontalu ljubavi prema bližnjemu (ljubavi većinom verbalne, uostalom), kad se jedinstveni odnos ja/Ti raspline u maniji religioznog kolektivizma (koji je najpogodniji za kolonizaciju od strane »inženjera duša«!) — onda više ne može biti obraćanja na katolicizam, onda može biti samo to da se najsljednija katolička forma nekih mladih duša kontaminira i falsificira neomanijom i kronolatrijom. I doista, aficionados raznih neoteologa više su smućeni mladići i djevojke iz starih katoličkih obitelji nego prihodnici iz agnosticizma ili ateizma. Pri tome osobito zabrinjuje to da manipulatori »crkvene obnove«, nerado spominju primjere mogućnosti autentičnog obraćenja, osobito ako u tim primjerima ima mističnih elemenata, izravnih Božjih prodora u svijest i savjest. Karakterističan je za to slučaj Andréa Frossarda: njegova knjiga o njegovu obraćenju (Dieu existe, je L'ai rencontré) previše je odjeknula svijetom a da bi je se moglo sasvim prešutjeti u manipulatorskim žarištima: progovorilo se dakle i o njoj, instrumentaliziralo se njezino svjedočanstvo koliko se moglo, ali

ima neoteoloških rezervata za koje se ta knjiga ne prevodi, i postoji u rečenim žarištima precizna odluka da se šutnjom pokopa Frossardovo žaljenje što se danas malo govori o Bogu, što teolozi danas govore o svemu samo ne o Bogu. Dok Arnold Mandel, Židov, kaže da bi on, Arnold Mandel, dao spomenutoj knjizi katoličkog konvertita Andréa Frossarda najveću židovsku književnu nagradu, kad bi takva nagrada u Francuskoj postojala — dotle Gilbert Cesbron, veseli i logoroični Aljoška budalica, francuskog katolicizma, zanosno izjavljuje: »Frossard govori o Bogu, ali mene zanima samo Krist« — i ta zanosna marcionska blasfemija Aljoške budalice marljivo se tiska u golemim katoličkim nakladama namijenjenim najširoj potrošnji, u Francuskoj i drugdje, dok André Frossard ostaje cavalier seul, kao i naslov njegove rubrike u Le Figaro!

Ono pak o čemu se, čini se, najmanje smije govoriti jest to da André Frossard ipak nije sam. Jer ima ipak, i danas, slučajeva autentičnog obraćanja na katolicizam, baš na katolicizam rimski i apostolski koji se Frossardu otkrio u onom jedinstvenom času modre svjetlosti pred izloženim Svetotajstvom. Frenezija kronolatrije i trčanja za raznim ideozofskim otpacima čini upravo sve da Katoličku Crkvu istrigne iz njezinih stožera, a gle: tko se zaista obraća, obraća se ne toj freneziji nego baš tim vjekovnim stožerima. Čak u Švedskoj, zemlji gotovo potpuno raskršćanjennoj, javljaju se u posljednje doba, i baš među mladom inteligencijom visoke naobrazbe, slučajevi obraćanja na tradicionalni, vertikalni katolicizam. Ali u rezervatima neoteologâ o tome se radije šuti. Kao što se šuti i o tome da se krize zvanja i znaci rasula vide samo u onim sjemeništima i redovničkim zajednicama gdje je princip autoriteta, discipline i duhovnog reda veselo odbačen u ime »koncilske obnove« (!) i »čistog Evandjelja«, dok ni krize ni rasula nema u strogim, i baš kontemplativnim!, redovima koji otklanjaju veselu i neodgovornu igru samouništavanja. Ali to je tabù, o tome se ne govori, nego se rasulo radije šminka gnjavatorskim tumačenjima o »koncilskoj obnovi«.

A stranka straha, šutljiva većina, šuti i trpi. Udaraju je u samo srce: prezirno je puštaju da sama ili tek uz vodstvo kakve redovnice moli svoju krunicu (gotovo je već nemoguće vidjeti svećenika koji predvečer s pukom Božjim moli krunicu u crkvi!); njezina hodočašća — koja su naši stari zvali putima Božjim — tumače s visoka »sociološki (biva,

tko je bogat ide na izlet na Bermude, a tko je siromah ide na hodočašće u Sinj); za misu njezinih žarkih stoljeća vjere kažu da nije bila prava liturgija (gle, a mi smo uvijek mislili da je bila, da je čak toliko bila leith ergon, zajedničko djelovanje vjere, te je i smrt mogla pretvoriti u uskrsnuće; i prožimao nas je plamen blagoslova i zahvalnosti do srži u kostima; kad smo čitali o onome našem bratu u vjeri, sinu Francuske, prvorođene kćeri u istoj ćeliji Gestapoa: »Brzo recite misu, tako će moja smrt postati uskrsnuće«); vulgarno izruguju njezinu privrženost toj misi za koju su njezini oci ginuli u vjerskim ratovima; čašćenje liturgijskoga latinskog jezika i čežnju za njim, koji je bio znak kontinuiteta Crkve u vremenu i njezine univerzalnosti, koji je našu molitvu spajao istim riječima s molitvom otaca naše vjere — prostački proglašiše sličnim slini što psu curi pred predodžbom jela; i vjeru koja je izdržala sva progonstva snagom svete tišine i sabranosti u misi stoljeća drsko ponizuju plitkim duhovitostima, kao što je ona, nedavno također dobačena na ovim našim meridijanima kao i ono o psu i slini, da je narod na tridentinskoj misi dobio samo »svoj dio glazbe i tamjana«.

Stranka straha, terorizirana, potištena, šuti i trpi. Ali kad bi se i u Crkvi našao jedan general de Gaulle, koji se ne bi dao intimidirati, koji ne bi smatrao da hysteriju razaranja može smiriti monolozima na terasi Helsingora, koji bi odlučno znao reći dosta anarhiji, drskosti i snobizmu — dogodilo bi se isto kao onoga dana u Parizu, kad je zazvonio svršetak »odmora«, i kad je stara nacija, koju je Papa Ivan XXIII zvao nobilissima Gallorum gens, izišla na ulice Pariza u stotinama i stotinama tisuća svojih ljudi, u odlučnu hod, konačno ohrabrena, konačno oslobođena straha i poniženja i gorkog osjećaja napuštenosti.

SMILJANA RENDIC

O C E L I B A T U

Kolijevka svećeničkog celibata nije neki zakon ili zapovijed koji bi potjecali od Krista, već crkvena tradicija — predaja. Isusova riječ: »Ima i takvih koji se odriču ženidbe radi kraljevstva nebeskoga« (Mt 19, 12) nije upućena nekoj posve određenoj grupi, možda krugu učenika ili kasnijih klerika, nego onima »koji to mogu shvatiti«. A to su oni